

Nya svenska namn på Nordens dagfjärilar

ULF GÄRDENFORS & MATS LINDEBORG

Gärdenfors, U. & Lindeborg, M.: Nya svenska namn på Nordens dagfjärilar. [**New vernacular names of Nordic butterflies.**] – Entomologisk Tidskrift 125 (4): 189-198. Uppsala, Sweden 2004. ISSN 0013-886x.

The butterfly species occurring in the Nordic countries have for a long time had Swedish vernacular names. However, several of these names built upon alleged host plants that have turned out to be erroneous. Other names, having elements like "Common" or "Danish", had become obsolete due to dramatic changes in the frequency and distribution of the species over the last century. Still others were cumbersome in that they consisted of three separate words, or were difficult to distinguish from other, very similar names, or in other ways misleading. Therefore, a discussion about changing some of the vernacular names was initiated, first in this journal and later on the Internet. Simultaneously, the Swedish Species Information Centre established a committee for creating and changing Swedish vernacular animal names. That was deemed necessary because of the forthcoming publication of an Encyclopaedia (Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna), covering the majority of the multi-cellular species occurring in Sweden. In this paper, we present the final decision of the Name Committee, based on discussions among Swedish lepidopterologists, and the criteria for vernacular names established by the committee.

*Ulf Gärdenfors, ArtDatabanken, Box 7007, 750 07 Uppsala, Sweden.
Mats Lindeborg, Dackegatan 3, 392 44 Kalmar, Sweden.*

Dagfjärilarna tillhör de få insektsgrupper där alla inhemska arter sedan ganska länge haft etablerade svenska namn. Flera av dessa namn har dock varit – eller med tiden blivit – missvisande. I vissa fall var arterna uppkallade efter en värdväxt som senare visade sig vara helt felaktig. Exempelvis lever ängsskärevisslare *Pyrgus serratulae* inte på ängsskära utan på fingerörter *Potentilla* och järneksnabbvinge *Satyrium ilicis* inte på järnek *Ilex* utan på ek *Quercus*. Allmän ängssmygare *Hesperia comma* är numera långt ifrån allmän. Allmän gulfläckig pärlemorfjäril *Boloria aquilonaris* har ett långt och klumpigt namn. Och hur många lyckas hålla reda på vilken som är vilken av gulbrun, grågul och gråbrun gräsfjäril *Oeneis norna*, *bore* och *jutta*?

Ivan Kruys startade diskussionen om behovet att ändra svenska namn på en del arter 2003, först vid Svenska entomologmötet sedan i Entomologisk tidskrift (Kruys 2003). Flera andra lepidopterologer argumenterade i liknande banor. Sveriges Entomologiska Förening initierade därför en

internetbaserad konferens kring namnbyte av olika arter, ledd av ML. Under december 2003–februari 2004 pågick en synnerligen livlig debatt med många engagerade deltagare.

Samtidigt planerades den första volymen i ArtDatabankens nya bokserie *Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna* som behandlar just dagfjärilar (utkommer i april 2005). Eftersom den boken säkerligen kommer att bli normgivande för namnen på svenska fjärilar stod det klart att skulle något göras åt fjärilsnamnen så måste det ske nu.

Vid ArtDatabanken hade redan bestämts att skapa en kommitté som dels skulle se över principerna för svensk namngivning dels granska förslag och fastställa nya djurnamn. På växtsidan har det sedan länge funnits en motsvarande grupp i Sveriges Botaniska Förenings regi. ArtDatabanken tillsatte därför under hösten 2003 *Kommittén för svenska djurnamn* (www.artdata.slu.se/Svenska_artprojektet.htm, Gärdenfors 2004). Kommittén, som ska arbeta med alla djurgrupper

utom fåglar (de tar Sveriges Ornitologiska Förening hand om) började med att utarbeta en samlingsprinciper för namngivning (se nedan).

Dagfjärilarna blev den första organismgruppen namnkommittén behandlade. Som utgångspunkt för arbetet fanns dels de redan etablerade namnen (t.ex. enligt Gullander 1959), dels de många förslag som framkommit under internetdiskussionerna. Dessa värderade sedan kommittén mot de fastslagna principerna. Namnkommittén lade efter två möten fram ett förslag med motiveringar som presenterades på ArtDatabankens hemsida. Här kunde intresserade under tre månader (mitten av juni till mitten av september) framföra sina synpunkter på nya namnförslag, lägga en röst för att behålla äldre namn eller lägga helt nya förslag. Den 17 september 2004 sammanträdde så Namnkommittén, värderade inkomna synpunkter och fastslog den lista som presenteras nedan.

Det kan synas vara ganska många ändringar. Likväl intog Namnkommittén en relativt restriktiv hållning i förhållande till mångas önskemål. Många av de arter som fått ändrade svenska namn är sådana som inte förekommer regelbundet i Sverige. För att en relativt vanlig art skulle få radikalt ändra namn krävdes starka skäl. Dock tilläts en del smärre ändringar, bl.a. att som sedan länge gjorts för ryggradsdjur, ändra *liten* till *mindre* och *stor* till *större*. Det fanns i övrigt många goda förslag på namn som utifrån principerna 2–19 (nedan) skulle vara bättre än de etablerade men här fick princip 1 råda.

Summa summarum blir det att lära om en del för fjärilsexperterna. Men kom ihåg att det viktigaste syftet med de svenska namnen är att människor som inte redan är specialister ska ha lättare att lära sig arterna och deras namn.

Namnprinciperna ser ut så här:

1. Om etablerade namn redan finns, behåll dessa så långt som möjligt.
2. Namnet bör säga något om arten, t.ex. om hur den ser ut, var eller hur den lever, speciella beteenden eller lätet.
3. Namnet bör inte vara direkt missvisande.
4. Namnet bör vara så kort som möjligt.
5. Undvik flerordiga namn.
6. Undvik namn som kan leda till inbördes förväxlingsrisk.
7. Undvik själv motsägande namn.

8. Undvik personnamn.

9. Namnet bör vara lätt att uttala.

10. Det vetenskapliga namnet kan vara en inspirationskälla men bör normalt inte användas rakt av.

11. Namnet får gärna spegla grupptillhörighet men bör samtidigt kunna överleva förändringar i klassificeringen av gruppen.

12. Humor och fantasi är tillåtet så länge detta underlättar memorerandet av namnet, men namnet får inte vara löjväckande eller anstötande.

13. Hellre vackra och intresseväckande namn än sådana som ger negativa associationer.

14. Undvik att namnge en av arterna med enbart gruppnamn och andra med epitet + gruppnamn.

15. Namnet bör vara tidlöst, undvik "allmän", "vanlig", "dansk", etc.

16. Använd hellre större och mindre än stor och liten; fast undvik helst dessa epitet helt och hållet.

17. Namnet ska vara språkligt korrekt och ta hänsyn till svenska ordbildningsregler.

18. Vid sammansatta namn bör de enskilda orden vara lätt identifierbara för att undvika missförstånd.

19. Finns norska, danska eller finlandssvenska namn på motsvarande arter bör dessa värderas för att i görligaste mån nå ett enhetligt namnskick inom Norden.

Litteratur

- Gullander, B. 1959. Nordens dagfjärilar. – P. A. Norstedt & söners förlag. Stockholm
- Gärdenfors, U. 2004. Kommitté för svenska djurnamn inrättad. – Fauna och flora 99: 12–14.
- Kryus, I. 2003. Svenska dagfjärilsnamn – förslag till ändringar. – Ent. Tidskr. 124: 175–176.

Kommittén för svenska djurnamn

Johannes Bergsten, Ekologi och geovetenskap, Umeå univ., representant för Sveriges Entomologiska Förening

Rut Boström Andersson, Nordiska språk, Uppsala universitet, språkvetare

Hjalmar Croneborg, ArtDatabanken, representant för Nationalnyckeln

Ulf Gärdenfors, ArtDatabanken, ordförande
Anna Karlsson, ArtDatabanken, expert marina evertebrater

Håkan Ljungberg, ArtDatabanken, entomolog
Mikael Sörensson, Cell- och organismbiologi, Lunds universitet, entomolog

Tabell över de nordiska dagfjärilarnas namn med motiveringar till eventuella ändringar av svenska namn.

Table presenting the butterfly species occurring in the Nordic countries: their scientific names, their new Swedish names (according to the decision made by the name committee 2004-09-17), their former Swedish names and a motivation from the committee if the name has been changed.

Vetenskapligt namn	Namnkommitténs beslut 2004-09-17	Äldre svenskt namn	Motivering från kommittén
<i>Erynnis tages</i>	Skogsvisslare	Skogssmygare	Arten tillhör systematiskt underfamiljen visslare (Pyrrhopyginae) och inte smygarna (Hesperinae).
<i>Pyrgus andromedae</i>	Blomvisslare	Blomvisslare	Ingen ändring
<i>Pyrgus centaureae</i>	Myrvisslare	Klintvisslare	Det gamla namnet var baserat på det vetenskapliga som i sin tur bygger på en felaktig uppfattning av värdväxten. Larven lever på myr, troligen av hjortron.
<i>Pyrgus malvae</i>	Smultronvisslare	Kattostvisslare	Det gamla namnet hade samma problem som förg. arts (åtminstone i Sverige). Larven lever på smultron och fingerörter.
<i>Pyrgus serratulae</i>	Fingerörtvisslare	Ängsskärevisslare	Det gamla namnet hade samma problem som de två förg. arternas. Fingerört är larvens födoväxt. Arten är ännu inte påträffad i Sverige.
<i>Pyrgus armoricanus</i>	Backvisslare	Fransk blomvisslare	Namnet måste bytas eftersom det finns en art som heter bara blomvisslare. Backvisslare beskriver väl den miljö arten lever i.
<i>Pyrgus alveus</i>	Kattunvisslare	Kattunvisslare	Ingen ändring
<i>Heteropterus morpheus</i>	Spegelsmygare	Spegelsmygare	Ingen ändring
<i>Carterocephalus palaemon</i>	Gulfläckig glanssmygare	Gulfläckig glanssmygare	Ingen ändring
<i>Carterocephalus silvicola</i>	Svartfläckig glanssmygare	Svartfläckig glanssmygare	Ingen ändring
<i>Thymelicus lineola</i>	Mindre tätelsmygare	Liten tätelsmygare	Namnkommittén vill undvika epit som "stor" och "liten", bl.a. då dessa epitet inte går att uttrycka i pluralis eller i bestämd form. Namnkommittén ändrar därför till formerna "större" och "mindre" vilka bl.a. sedan länge använts för ryggradsdjur.
<i>Thymelicus sylvestris</i>	Större tätelsmygare	Stor tätelsmygare	Motivering som för arten ovan.
<i>Hesperia comma</i>	Silversmygare	Allmän ängsmygare	Arten har minskat kraftigt i Sverige under 1900-talet och kan inte längre betraktas som allmän. Namnkommittén vill också generellt undvika epitetet allmän. Arten har silverfärgade fläckar på vingundersidan. Namnet silversmygare är också vackert.
<i>Hesperia comma</i> ssp. <i>catena</i>	Fjällsilversmygare	Allmän ängsmygare	EU urskiljer denna fjällevande form som en underart och inkorporerar den i sin lagstiftning.
<i>Ochlodes sylvanus</i>	Ängssmygare	Stor ängssmygare	När "allmän ängssmygare" bytt namn finns inte längre behov av epitetet "stor" utan vi låter arten rätt och slätt heta ängssmygare.
<i>Parnassius mnemosyne</i>	Mnemosynefjäril	Svart apollofjäril el. mnemosynefj.	Mnemosynefjäril är det mest etablerade av de två svenska namn som figurerat.
<i>Parnassius apollo</i>	Apollofjäril	Apollofjäril	Ingen ändring

forts. föreg sida.

<i>Ipheclides podalirius</i>	Segelfjäril	Segel- eller podaliriusfjäril	Två namn har använts parallellt. Det förstnämnda valdes för att undvika namngivning efter vetenskapliga artepitet som kan ändras.
<i>Papilio machaon</i>	Makaonfjäril	Makaonfjäril	Ingen ändring
<i>Leptidea sinapis</i>	Skogsvitvinge	Skogsvitvinge	Ingen ändring
<i>Leptidea reali</i>	Ängsvitvinge	Ängsvitvinge	Ingen ändring
<i>Anthocharis cardamines</i>	Aurorafjäril	Aurorafjäril	Ingen ändring
<i>Aporia crataegi</i>	Hagtornsfjäril	Hagtornsfjäril	Ingen ändring
<i>Pieris brassicae</i>	Kålfjäril	Kålfjäril	Ingen ändring
<i>Pieris rapae</i>	Rovfjäril	Rovfjäril	Ingen ändring
<i>Pieris napi</i>	Rapsfjäril	Rapsfjäril	Ingen ändring
<i>Pontia daplidice</i>	Grönfläckig vitfjäril	Grönfläckig kålfjäril	"Grönfläckig kålfjäril" kolliderar med att en annan art heter bara kålfjäril. Arten lever dessutom veterligt inte på kål. Namnkommittén väljer därför att använda familjenamnets epitet (vitfjärilar).
<i>Pontia chloridice</i>	Bergvitfjäril	Liten grönfläckig kålfjäril	Ett onödigt långt namn (som innehåller tre skilda ord) på en art som ännu inte är påträffad i Sverige. Det gamla namnet kolliderar även med att en annan art heter bara kålfjäril. Den lever i Sydosteuropas bergstrakter varför bergvitfjäril är ett utmärkt namn.
<i>Pontia callidici</i>	Alpvitfjäril	Alpkålfjäril	Denna alpina art som nyligen påträffats tillfälligt i Finland bör byta namn till vitfjäril analogt med de närmast föreg. arterna. Larven lever inte på kål.
<i>Colias werdandi</i>	Fjällhöfjäril	Gröngul höfjäril	Fem av de sex höfjärilar som uppträder någon gång i Norden har haft olika färgnyanser i sina namn och det är svårt att hålla isär namnen. Namnkommittén har därför valt att föreslå namnändringar för två av dessa. <i>Colias werdandi</i> är en utpräglad fjällfjäril.
<i>Colias palaeno</i>	Svavelgul höfjäril	Svavelgul höfjäril	Ingen ändring
<i>Colias croceus</i>	Rödgul höfjäril	Rödgul höfjäril	Ingen ändring
<i>Colias hecla</i>	Högnordisk höfjäril	Högnordisk höfjäril	Ingen ändring
<i>Colias alfacariensis</i>	Kronilhöfjäril	Sydlig ljusgul höfjäril	Ett onödigt långt namn som innehåller tre skilda ord. Namnet bygger därtill på färg vilket i detta fall inte underlättar memorerandet. Namnkommittén valde därför att benämna den efter dess värdväxt. Arten förekommer endast tillfälligt i Norden.
<i>Colias hyale</i>	Ljusgul höfjäril	Ljusgul höfjäril	Ingen ändring
<i>Gonepteryx rhamni</i>	Citronfjäril	Citronfjäril	Ingen ändring
<i>Hamearis lucina</i>	Gullvivefjäril	Gullvivefjäril	Ingen ändring
<i>Lycaena phlaeas</i>	Mindre guldvinge	Liten guldvinge	Namnkommittén vill undvika epitet som "stor" och "liten" (enl punkt 16 i principerna).
<i>Lycaena helle</i>	Violett guldvinge	Violett guldvinge	Ingen ändring
<i>Lycaena dispar</i>	Kärrguldvinge	Stor guldvinge	Arten behöver byta namn enligt principen att föredra större framför stor, etc. På denna icke-svenska art föredrar namnkommittén dock att då skapa ett bättre namn. Kärrguldvinge beskriver artens levnadssätt.

<i>Lycaena virgaureae</i>	Vitfläckig guldvinge	Vitfläckig guldvinge	Ingen ändring
<i>Lycaena tityrus</i>	Sotguldvinge	Dansk guldvinge	"Dansk guldvinge" är ett dåligt namn, i synnerhet som den är mycket sällsynt i Danmark. Namnkommitén tar fasta på det engelska "sooty copper" som ansluter till danskans "sort ildflugl" och väljer sotguldvinge, som beskriver artens mörka färg. Arten är inte påträffad i Sverige.
<i>Lycaena alciphron</i>	Ametistguldvinge	Stor violett guldvinge	"Stor violett guldvinge" är både för långt och innehåller epitetet stor. Det korta ametistguldvinge beskriver den violetta färgen. Arten är inte påträffad i Sverige.
<i>Lycaena hippothoe</i>	Violettekantad guldvinge	Violettekantad guldvinge	Ingen ändring
<i>Thecla betulae</i>	Eldsnabbvinge	Björksnabbvinge	Det gamla namnet var baserat på det vetenskapliga artepitetet, men larven lever på slån och hägg. Undersidan är gulorange och på vingovansidan finns orange, flamlänkande fläckar. Därför valdes namnet eldsnabbvinge.
<i>Neozephyrus quercus</i>	Eksnabbvinge	Eksnabbvinge	Ingen ändring
<i>Callophrys rubi</i>	Grönsnabbvinge	Björnbärssnabbvinge	"Björnbärssnabbvinge" var fel eftersom arten inte lever av björnbär. Arten heter grönsnabbvinge i finlandssvenskan och det beskriver därtill utmärkt artens utseende (vingundersidorna).
<i>Satyrrium w-album</i>	Almsnabbvinge	Almsnabbvinge	Ingen ändring
<i>Satyrrium pruni</i>	Busksnabbvinge	Plommonsnabbvinge	"Plommonsabbvinge" var baserat på det vetenskapliga artepitetet. Larvens värdväxt är i Sverige emellertid slån men "Slånsnabbvinge" är redan upptaget. Busksnabbvinge beskriver artens habitat.
<i>Satyrrium ilicis</i>	Krattsnaabbinge	Järneksnabbvinge	"Järneksnabbvinge" var baserat på en missuppfattning av det vetenskapliga artepitetet, vilket egentligen syftar på <i>Quercus ilex</i> (stenek) och inte <i>Ilex</i> (järnek). Larvens värdväxt i Sverige är ek, men eksnabbvinge är upptaget. Arten flyger bl.a. i krattartad ekskog vilket gav krattsnaabbinge (kratteksnabbvinge vore inte möjligt då det skulle bryta mot principen att inte ha en art med ett gruppnamn och en annan med prefix + gruppnamn).
<i>Cupido minimus</i>	Mindre blåvinge	Liten blåvinge	Namnkommitén vill undvika epit som "stor" och "liten", och ändrar därför till formerna "större" och "mindre".
<i>Cupido argiades</i>	Kortsvansad blåvinge	Kortsvansad blåvinge	Ingen ändring
<i>Cupido alcetas</i>	Kronillblåvinge	Sydlig kortsvansad blåvinge	Denna mellaneuropeiska art hade ett klumpig treordsnamn. Det nya namnet valdes eftersom artens larv lever bl.a. på kronillväxter.
<i>Celastrina argiolus</i>	Tostebåvinge	Tostebåvinge	Ingen ändring
<i>Scolitantides vicrama</i>	Åsblåvinge	Saknade svenskt namn	Denna art som ännu inte är påträffad i Sverige saknar tidigare svenskt namn. Namnkommitén valde det korta och kärnfulla finlandssvenska namnet åsblåvinge.
<i>Scolitantides orion</i>	Fetörtsblåvinge	Fetörtsblåvinge	Ingen ändring
<i>Glaucopteryx alexis</i>	Klöverblåvinge	Klöverblåvinge	Ingen ändring
<i>Maculinea arion</i>	Svartfläckig blåvinge	Svartfläckig blåvinge	Ingen ändring
<i>Maculinea alcon</i>	Alkonblåvinge	Alkonblåvinge	Ingen ändring

Thecla betulae hette tidigare björksnabbvinge. Det gamla namnet var baserat på det vetenskapliga som i sin tur bygger på en felaktig uppfattning av värdväxten (larven lever på slån och hägg). Vingundersidan är gulorange och på ovasidan finns orange, flamlignande fläckar. Namnkommittén valde därför det korta och kärnfulla namnet **eldsnabbvinge**.

Thecla betulae. The Swedish name drew on a misconception of the host plant.

forts. från föreg sida.

<i>Plebeius argus</i>	Ljungblåvinge	Allmän blåvinge	Namnkommittén vill undvika epitet som "allmän". Ljungblåvinge är kort och beskriver en vanlig biotop för arten.
<i>Plebeius idas</i>	Hedblåvinge	Föränderlig blåvinge	Namnet är långt och flera andra arter är lika variabla i utseende. Arten flyger på hedar och andra magra marker.
<i>Plebeius argyrognomon</i>	Kronärtsblåvinge	Kronärtsblåvinge	Ingen ändring
<i>Plebeius optilete</i>	Violett blåvinge	Violett blåvinge	Ingen ändring
<i>Agriades aquilon</i>	Högnordisk blåvinge	Högnordisk blåvinge	Ingen ändring
<i>Albulina orbitulus</i>	Fjällvickerblåvinge	Fjällvickerblåv.	Ingen ändring
<i>Aricia eumedon</i>	Brun blåvinge	Brun blåvinge	Ingen ändring
<i>Aricia agestis</i>	Rödfläckig blåv.	Rödfläckig blåv.	Ingen ändring
<i>Aricia artaxerxes</i>	Midsommarblåvinge	Förväxlad blåvinge	"Förväxlad blåvinge" är både klumpigt och lite nedsättande. Arten lever på midsommarblomster och flyger kring midsommar.
<i>Aricia nicias</i>	Turkos blåvinge	Donzels blåvinge	"Donzels blåvinge" är benämnt efter artens tidigare vetenskapliga namn, <i>donzeli</i> , numera synonym till <i>nicias</i> . Det svenska namnet hänger därför helt i luften och illustrerar vådan av att skapa svenska namn utifrån det vetenskapliga artepitetet. Arten utmärker sig tydligt genom sin turkosa färg.
<i>Polyommatus semiargus</i>	Ängsblåvinge	Ängsblåvinge	Ingen ändring
<i>Polyommatus dorylas</i>	Väpplingblåvinge	Honungsklöverblåvinge	"Honungsklöverblåvinge" kan förväxlas med "klöverblåvinge", därtill finns ingen växt som heter honungsklöver (gammalt namn för väpplingar). Arten lever på sötväppling.
<i>Polyommatus amandus</i>	Silverblåvinge	Silverfärgad blåvinge	Silverfärgad blåvinge är ett onödigt långt namn som elegant kan dras ihop till silverblåvinge utan att tappa kontinuiteten med det äldre namnet.

forts. fr. föreg. sida

<i>Polyommatus icarus</i>	Puktörneblåvinge	Puktörneblåvinge	Ingen ändring
<i>Argynnis paphia</i>	Silverstreckad pärlemorfjäril	Silverstreckad pärlemorfjäril	Ingen ändring
<i>Argynnis aglaja</i>	Ängspärlemorfjäril	Stor pärlemorfjäril	Stor pärlemorfjäril är missvisande då flera andra pärlemorfjärilar är större. Likaså vill Namnkommittén undvika epit som "stor" och "liten". Namnkommittén valde ängspärlemorfjäril som väl beskriver denna arts levnadsplats.
<i>Argynnis adippe</i>	Skogspärlemorfjäril	Allmän pärlemorfjäril	Denna art är inte längre allmän i Sverige och dessutom bör dylika epitet undvikas. Arten flyger främst i skogstrakter.
<i>Argynnis niobe</i>	Hedpärlemorfjäril	Bastardpärlemorfjäril	Gamla namnet antyder att den skulle ha uppkommit som hybrid mellan två arter. Dessutom finns en något nedsättande klang i namnet. Arten flyger främst på torra, kustnära hedar.
<i>Argynnis laodice</i>	Skuggpärlemorfjäril	Grönskiftande el trubbingad pärlemorfjäril	Denna art finns i Norden enbart i Finland och dess gamla namn är långa och otympliga. Arten känns igen på att bakvingeundersidans ena hälft är ljus och andra gråröd, som låg den i skugga. Den lever därtill i relativt skuggiga miljöer.
<i>Issoria lathonia</i>	Storfläckig pärlemorfjäril	Storfläckig pärlemorfjäril	Ingen ändring
<i>Brenthis ino</i>	Älggräspärlemorfjäril	Älggräsfjäril	Det är lätt att tro att älggräsfjäril är en gräsfjäril. I brist på bättre förslag har namnet blivit älggräspärlemorfjäril trots att ändringen tyvärr leder till ett längre namn.

Aricia nicias hette förut Donzels blåvinge vilket var ett minne från den period då arten gick under det vetenskapliga namnet *A. donzelii*. Det svenska namnet hängde därför helt i luften och illustrerar vådan av att skapa svenska namn utifrån det vetenskapliga artepitetet. Arten utmärker sig bland blåvingarna genom sin turkosa färgton varför arten fick heta **turkos blåvinge**. Illustration: Martin Holmer.

Aricia nicias. The Swedish name was built upon the former scientific species name *donzelii*, which later was synonymised with *nicias*.

Melitaea diamina hette förut kovetenätfjäril. Larven lever dock inte på kovete (äldre benämning för ängskovall) utan på vänderotsarter. Eftersom den är en påtagligt mörk nätfjäril valde Namnkommittén att använda det finlandssvenska namnet **sotnätfjäril**. Illustration: Martin Holmer.

Melitaea diamina. The Swedish name drew on a misconception of the host plant.

forts. fr. föreg. sida

<i>Boloria eunomia</i>	Svartringlad pärlemorfjäril	Svartringlad pärlemorfjäril	Ingen ändring
<i>Boloria euphrosyne</i>	Prydlig pärlemorfj.	Prydlig pärlemorfj.	Ingen ändring
<i>Boloria titania</i>	Lundpärlemorfjäril	Amathusias pärlemorfjäril	Denna art som i Norden enbart finns i Finland får därför det finlandssvenska namnet, även om den huvudsakligen lever i (lundartade) tallskogar.
<i>Boloria dia</i>	Violett pärlemorfj.	Violett pärlemorfj.	Ingen ändring
<i>Boloria selene</i>	Brunfläckig pärlemorfjäril	Brunfläckig pärlemorfjäril	Ingen ändring
<i>Boloria chariclea</i>	Arktisk pärlemorfj.	Arktisk pärlemorfj.	Ingen ändring
<i>Boloria freija</i>	Frejas pärlemorfj.	Frejas pärlemorfj.	Ingen ändring
<i>Boloria polaris</i>	Högnordisk pärlemorfjäril	Högnordisk pärlemorfjäril	Ingen ändring
<i>Boloria thore</i>	Bäckpärlemorfjäril	Gråkantad pärlemorfj.	Gamla namnet är både långt och ger tråkiga associationer. Arten lever längs bäckar i fjällen och skogslandet.
<i>Boloria frigga</i>	Friggas pärlemorfj.	Friggas pärlemorfj.	Ingen ändring
<i>Boloria improba</i>	Dvärgpärlemorfj.	Dvärgpärlemorfj.	Ingen ändring
<i>Boloria napaea</i>	Fjällpärlemorfjäril	Nordisk gulfläckig pärlemorfjäril	Treordsnamn alltför klumpiga och komplexa. Det korta och adekvata "fjällpärlemorfjäril" speglar artens miljö.
<i>Boloria aquilonaris</i>	Myrpärlemorfjäril	Allmän gulfläckig pärlemorfjäril	Samma problem som för ovanstående art. Det korta och adekvata "myrpärlemorfjäril" speglar artens miljö.
<i>Vanessa atalanta</i>	Amiral	Amiral	Ingen ändring
<i>Vanessa cardui</i>	Tistelfjäril	Tistelfjäril	Ingen ändring
<i>Inachis io</i>	Påfågelöga	Påfågelöga	Ingen ändring
<i>Aglais urticae</i>	Nässelfjäril	Nässelfjäril	Ingen ändring
<i>Polygonia c-album</i>	Vinbärsfuks	Vinbärsfuks	Ingen ändring
<i>Araschnia levana</i>	Kartfjäril	Kartfjäril	Ingen ändring
<i>Nymphalis antiopa</i>	Sorgmantel	Sorgmantel	Ingen ändring
<i>N. polychloros</i>	Körsbärsfuks	Körsbärsfuks	Ingen ändring
<i>N. xanthomelas</i>	Videfuks	Videfuks	Ingen ändring
<i>N. vaualbum</i>	Aspfuks	Vitfläckad fuks	Denna icke-svenska art har haft ett flerordigt namn. Övriga fuksarter har samanhållna namn efter värdväxt.
<i>Euphydryas iduna</i>	Lappnätfjäril	Lapsk nätfjäril	Lapsk nätfjäril är svåruttalat. Namnkommittén har därför valt att dra samman namnet till "lappnätfjäril" vilket är det namn som använts i finlandssvenskan.
<i>Euphydryas maturna</i>	Asknätfjäril	Boknätfjäril	Boknätfjäril är visserligen ett etablerat namn men det är missvisande då arten inte alls lever på bok. Namnkommittén valde att följa det danska namnskicket.
<i>Euphydryas aurinia</i>	Väddnätfjäril	Ärenprinsnätfjäril	Ärenprinsnätfjäril var ett missvisande namn då arten inte lever av ärenpris utan av ängsvädd och andra väddarter.
<i>Melitaea cinxia</i>	Ängsnätfjäril	Hökblomsternätfjäril	Hökblomsternätfjäril lever inte på hökblomster (äldre namn för hökfibblor <i>Hieracium</i>) utan på veronikor och kämpar. Den flyger på olika torrängsmarker.

<i>Melitaea diamina</i>	Sotnätfjäril	Kovetenätfjäril	Arten lever inte på kovete (äldre beteckning för ängskovall) utan på vänderotsarter. Eftersom den är en påtagligt mörk nätfjäril fick arten det finlandssvenska namnet.
<i>Melitaea britomartis</i>	Veronikanätfj.	Veronikanätfjäril	Ingen ändring
<i>Melitaea athalia</i>	Skogsnetfjäril	Allmän- eller Grobladnätfjäril	Båda de gamla namnen är olämpliga. Värdiväxt är kovaller, veronikor och svartkämpar men vederligt inte groblad. "Skogsnetfjäril" beskriver artens miljö.
<i>Limenitis populi</i>	Aspfjäril	Aspfjäril	Ingen ändring
<i>Limenitis camilla</i>	Tryfjäril	Tryfjäril	Ingen ändring
<i>Apatura iris</i>	Sälgskimmerfjäril	Stor skimmerfjäril	Namnkommittén vill undvika epitet som "stor" och "liten". Arten lever på sälg, vilket ger ett kortare, sammanhållet namn.
<i>Apatura ilia</i>	Aspskimmerfjäril	Liten skimmerfjäril	Namnkommittén vill undvika epitet som "stor" och "liten". Arten lever på asp, vilket ger ett kortare, sammanhållet namn.
<i>Parage aegeria</i>	Kvickgräsfjäril	Kvickgräsfjäril	Ingen ändring
<i>Lasiommata megera</i>	Svingelgräsfjäril	Svingelgräsfjäril	Ingen ändring
<i>L. petropolitana</i>	Berggräsfjäril	Berggräsfjäril	Ingen ändring
<i>L. maera</i>	Vitgräsfjäril	Vitgräsfjäril	Ingen ändring
<i>Lopinga achine</i>	Dårgräsfjäril	Dårgräsfjäril	Ingen ändring
<i>Coenonympha tullia</i>	Starrgräsfjäril	Starrgräsfjäril	Ingen ändring
<i>C. arcania</i>	Pärlgräsfjäril	Pärlgräsfjäril	Ingen ändring
<i>C. glycerion</i>	Darrgräsfjäril	Darrgräsfjäril	Ingen ändring
<i>C. hero</i>	Brun gräsfjäril	Brun gräsfjäril	Ingen ändring
<i>C. pamphilus</i>	Kamgräsfjäril	Kamgräsfjäril	Ingen ändring
<i>Aphantopus hyperantus</i>	Luktgräsfjäril	Luktgräsfjäril	Ingen ändring
<i>Maniola jurtina</i>	Slättergräsfjäril	Allmän slättergräsfjäril	"Allmän" är mindre lämpligt och epitetet är överflödigt när "gråbrun slättergräsfjäril" byter namn. Slättergräsfjäril är dessutom redan den vanligaste vardagliga benämningen på arten.
<i>Maniola lycaon</i>	Hedgräsfjäril	Gråbrun slättergräsfjäril	"Gråbrun slättergräsfjäril" är ett otympligt namn på denna icke-svenska art. Den lever på torrhet.
<i>M. tithonus</i>	Buskgräsfjäril	Buskgräsfjäril	Ingen ändring
<i>Erebia ligea</i>	Skogsgräsfjäril	Skogsgräsfjäril	Ingen ändring
<i>Erebia embla</i>	Gulringad gräsfj.	Gulringad gräsfj.	Ingen ändring
<i>Erebia disa</i>	Disas gräsfjäril	Disas gräsfjäril	Ingen ändring
<i>Erebia polaris</i>	Högnordisk gräsfjäril	Högnordisk gräsfjäril	Ingen ändring
<i>E. pandrose</i>	Fjällgräsfjäril	Fjällgräsfjäril	Ingen ändring
<i>Melanargia galathea</i>	Schackbräde	Schackbräde	Ingen ändring

forts. fr. föreg. sida

<i>Hipparchia alcyone</i>	Mindre bandgräsfjäril	Liten bandgräsfjäril	Namnkommittén vill undvika epit som "stor" och "liten" och ändrar därför till formerna "större" och "mindre".
<i>H. semele</i>	Sandgräsfjäril	Sandgräsfjäril	Ingen ändring
<i>H. briseis</i>	Vitbandad gräsfjäril	Vitbandad gräsfjäril	Ingen ändring
<i>Oeneis norna</i>	Myrgräsfjäril	Gulbrun gräsfjäril	De tre <i>Oenis</i> -arterna hade mycket snarlika namn som i praktiken var nästan omöjliga att hålla isär. Namnkommittén valde därför att använda korta biotopkaraktäristika som prefix.
<i>Oeneis bore</i>	Tundragräsfjäril	Grågul gräsfjäril	Se ovanstående art.
<i>Oeneis jutta</i>	Tallgräsfjäril	Gråbrun gräsfjäril	Se ovanstående art.
<i>Danaus plexippus</i>	Monark	Monarkfjäril eller monark	Arten har benämnts både monarkfjäril och monark. Namnkommittén väljer det kortare av de två.

Larvfynd av benvedsmottet *Nephoterix angustella* (Hübner 1796)

[Larval record of *Nephoterix angustella* (Hübner 1796)]

Benvedsmottet togs ny för Sverige 1995 (Svensson 1996). Därefter har fjärilen hittats i ca ett dussin exemplar, alltid enstaka och på ljus. Genom det senaste decenniets varma väder var det ingen överraskning, att man slutligen hittade en förmodad population. Det var heller inte överraskande att det skedde på Öland där flertalet exemplar var funna.

Under flera år har jag spanat efter angrepp på bären av benved *Evonymus europaeus*. Den 2.X. 2004 fann jag flera bärklassar men också enstaka bär angripna av larver, som röjde sig med ekskrementer guldfärgade som fröna, beige eller mörkbruna. Då ingen bild av larvens framfart har publicerats i Sverige, vill jag råda bot mot denna lucka.

Referens

Svensson, I. 1996. Anmärkningsvärda fynd av småfjärilar (Microlepidoptera) i Sverige 1995. - Ent. Tidskr. 117: 49-57.

Bengt Å. Bengtsson, Lokegatan 3, 386 93 Färjestaden.

e-mail: bab1@tiscali.se

Bär av benved *Evonymus europaeus* angripna av larv av benvedsmottet *Nephoterix angustella*. SUECIA, Öland, Torslunda, Tveta 2.X.2004. Foto: förf.

Infestation of Evonymus europaeus by Nephoterix angustella.